

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Zeneelmélet - Szolfézs – Diktálás 1

Egyetemi tanév 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3. Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4. Szakterület	Zene
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Zeneművészet / Zenetanár
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Zeneelmélet-Szolfézs-Diktálás 1 (Teoria muzicii - solfegiu - dictat 1)				A tantárgy kódja		TLM 3101		
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Dr. Péter Éva							
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. Csákány Csilla							
2.4. Tanulmányi év		1	2.5. Félév		1	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa	DF

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					20
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					17
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					20
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					3
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					72
3.8. A félév összóraszám					100
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	Fejlett éneklési készség és hallás, tiszta vokális intonáció

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Az előadóterem audiovizuális műszerekkel való felszereltsége
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Az előadóterem audiovizuális műszerekkel és zongorával való felszereltsége; szakkönyvtár megléte

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Szakmai/kulcs-kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> - A helyes korreláció megvalósítása a zenei szöveg és a hangzás konfigurációja között (közepes nehézségi fokú zenei anyag esetében), a megszerzett hallási és zenei írás-olvasás készségek alapján (beleértve a belső zenei hallást is). - Az alapvető klasszikus írásmódi technikák és a zenei elemzés alapvető módszereinek helyes alkalmazása.
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> - Hatékony munkavégzési technikák alkalmazása egy multidiszciplináris csapatban különböző hierarchiai szinteken. - Objektív önértékelés a szakmai képzés szükségességéről a munkaerőpiaci elvárásokhoz való beilleszkedés és alkalmazkodás céljából.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	A hallgató ismeri, bemutatja és érvekkel alátámasztva magyarázza a zenei lejegyzés (zenei írás-olvasás) alapjául szolgáló elméleteket, fogalmakat és elveket.
Képességek	A hallgató képes megvalósítani a helyes korrelációt a zenei szöveg és a hangzás konfigurációja között (változó specifikussággal és komplexitási szinttel, a szakterülettől függően), a megszerzett hallási, zenei memória és zenei írás-olvasás készségek alapján, beleértve a belső zenei hallást is.
Felelősség és önállóság	A hallgató képes önállóan dolgozni, elemezni és értékelni önállóan és felelősségteljesen a zenei szöveg és a hangzás kifejezésének összhangját, egy reprezentatív repertoárbeli és stílusbeli változatosságban, a szakterülettől függően.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy célja a zenei készségek (írás, olvasás, zenei gondolkodás) kialakítása és fejlesztése, amelynek elméleti alapjait a zeneelmélet, a gyakorlati alkalmazást a szolfézs, és zenediktálás biztosítja. Ez az összetett tevékenység bármilyen zenei tevékenység alapjául szolgál. Hozzásegíti az egyetemi hallgatókat, hogy a zenét, mint érthető szöveget fogják fel.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A diák értse meg és tudja alkalmazni a zeneelméleti fogalmakat, legyen képes hallás után írásban rögzíteni egyszólamú zeneműrészleteket; legyen képes szolmizálni különböző nehézségű zeneműrészleteket; legyen képes elemezni a zeneirodalomból vett példákat az elsajátított zeneelméleti ismeretek alapján.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1.A zeneelmélet kapcsolata a zenetudomány egyéb ágazataival. A zenei	-párbeszéd -analízis	Fogalmak: muzikológia, akusztika: frekvencia, amplitudo; felhangsor.

hang létrejöttének fizikai alapjai: a rezgések és a hanghullámok terjedése, hangforrások.	-szemléltetés -közlés -modellálás	Bibliográfia: Kesztlér: 7-13, 194. Péter: 6-7
2. A zene fiziológiai alapjai: a hallás mechanizmusa; hallásküszöb. A hang tulajdonságai: magasság, időtartam, hangerő, hangszín.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: Herz; relatív és abszolút hallás; rezonátor. Melodika, ritmika, dinamika, agogika. Bibliográfia: Kesztlér: 13-18. Péter: 7-9.
3. A hangkészlet zenei rendszere; regiszterek, oktávszakaszok. Temperálatlan és temperált hangrendszer (történeti áttekintés); enharmónia. Az oktávszakaszok felosztása a temperált hangrendszerben; törzshangok és származtatott hangok. Kamarahang (diapazon).	-párbeszéd -felfedeztetés -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: temperálás, komma, enharmónia. Egész- és félhang távolság. Bibliográfia: Kesztlér: 195-199. Péter: 18-20.
4. Zenei jelrendszer: A kottairás és a szolmizáció rövid történeti áttekintése. A mai hangjegyírás alapjai (vonalszer, kulcs, hangjegy).	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: neumák, pszaltikus lejegyzés, quadrát jelek. Vonalszer, kulcs, hangjegy. Bibliográfia: Kesztlér: 19-32. Péter: 12-18.
5. A dallam. A hangmagasságok szótagolt és ábécés elnevezése. G-, F- és C-kulcsok. Abszolút és relatív szolmizáció.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: a hangok szótagolt és ábécés nevei, a kulcsok megnevezése; dó-váltás. Bibliográfia: Frank Oszkár: 7-11, 14. Péter: 18-20.
6. A hangközök mennyiségi és minőségi meghatározása a törzshangsorban: tiszta, kis, nagy, szűkített, bővített. Egyszerű és összetett hangközök. Megfordítások.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: minden egyes hangköz mennyiségi és minőségi megnevezése. Bibliográfia: Kesztlér: 166-177; 185-188. Frank Oszkár: 11-16 Bárdos: Hangzatgyakorló, 11.
7. Dallami és harmonikus, enharmonikus hangközök. A konszonancia és diszszonancia történeti jellege.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: hangközök, konszonancia, diszszonancia Bibliográfia: Kesztlér: 181-185. Péter: 51-57.
8. A ritmus. A felezés elve a hangértékek meghatározásában. A hangértékek neve és jele.	-párbeszéd -felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: egész, fél, negyed, nyolcad stb. hangérték; összevonás, felbontás. Bibliográfia: Kesztlér: 33-39, 43-46. Frank Oszkár: 4-5. Péter: 22-23; 26-29.
9. A metrum: hangsúly és ütem; ütemvonal; ütemjelző. Egyszerű és összetett páros ütemek. Fő és mellékhangsúly. Ismétlőjel.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: az ütemfélések megnevezése. Prima- és secunda- volta. Bibliográfia: Kesztlér: 74-79, 201-205. Frank Oszkár: 5, 7. Péter: 36-41.
10. Az értéknövelő kötőjel és a pont. Pontozott ritmus. Korona.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: legato; éles és nyújtott ritmus: alkalmazkodó ill. kompenzált értékek. Bibliográfia: Kesztlér: 39-43. Frank Oszkár: 6. Péter: 24-26.
11. Az egyszerű és összetett páratlan ütemek. Páratlan időegység. Fő- és mellékhangsúlyok.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: az ütemfélések megnevezése. Bibliográfia: Kesztlér: 80-84. Péter: 40-41.

12. Hangsúlyeltolódás: szinkópa, szinkópalánc.	-párbeszéd -analízis -közlés -modellálás	Fogalmak: összevonás, szinkópa Bibliográfia: Keszler: 91-94. Péter: 43-44.
13. Hangsúlytalan kezdés: felütés (csonka ütem); kontratimp.	-párbeszéd -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: Auftakt, kontratimp. Bibliográfia: Ion Dumitrescu, 7, 9, 15, 18. Péter: 46.
14. Rendhagyó értékelosztás páros értékeknél.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: triola, kvintola, szekszola, szeptola. Bibliográfia: Keszler: 47-49. Péter: 26.

Könyvészet

Avasi Béla: *Zeneelmélet*. I-II. kötet. Tankönyvkiadó, Budapest, 1987

Bárdos Lajos, *Harminc írás*, Zeneműkiadó, Budapest, 1969.

Bárdos Lajos: *Tíz újabb írás* (1969-1974). Zeneműkiadó, Budapest, 1974.

Berger, W.G.: *Dimensiuni modale*. Editura Muzicală, București, 1979

Diaconu, Adrian: *Teorie superioară a muzicii*. Conservatorul "George Enescu", Iași, 1978.

Dobszay László, *Énekgyakorlatok, 24 solfeggio*, EMB 2004.

Dumitrescu, Ion, *120 solfegii de grad superior*, Vol.I., Editura Muzicală, București, 1985

Frank Oszkár: *Alapfokú zeneelmélet*. Music Trade, Budapest, 1995.

Giuleanu, Victor: *Tratat de teoria muzicii*. Editura Muzicală, București, 1986

Keszler Lőrinc, *Zenei alapismeretek*. Zeneműkiadó, Budapest, 2000.

Péter Éva, *Zeneelmélet*, Presa Universitara Clujeana Kiadó, Kolozsvár, 2017.

Péter Éva, *Solfézs példatár*, Napoca Star Kiadó, Kolozsvár, 2009.

Péter Éva: *Zenei készségfejlesztő gyakorlatok*. Editura RISOPRINT, Cluj-Napoca, 2023

Péter, Éva. *György Maróthy's writings in the field of music theory*. In: Studia Universitatis Babeş-Bolyai Musica, LX, 2, 2015, pp. 15–24.

Răpă, Constantin: *Teoria superioară a muzicii*. Vol.I. Sisteme Tonale; Vol.II. Ritmul. Ed. Media Muzica, Cluj, 2001-2002.

Salzman, Eric: *A 20. század zenéje*. Zeneműkiadó, Budapest, 1980.

Strayer Hope R. *From Neumes to Notes: The Evolution of Music Notation*, Musical offerings, Vol. 4, 2013.

Timaru, Valentin: *Dicționar noțional și terminologic*. Editura Universității din Oradea, 2002.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1.A zenei hang tulajdonságai	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Frekvencia, amplitúdó, melodika, dinamika. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 2–4.
2. A zenei hang tulajdonságainak felismerése hallás után	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Agogika, tempó, felhangok. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 4–5.
3. Oktávszakaszok	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Regiszterek, oktávszakaszok. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 5–8.
4. Szolmizálás	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Szolmizálás. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 8–9. Dragomirov P. <i>Olvasógyakorlatok</i> , Moszkva 1967, 3.
5. A hangmagasságok szótagolt és ábécés elnevezése. Hangmagasságok elhelyezése violin, basszus, C-kulcsban	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Abszolút és relatív szolmizáció. - Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 10–23. Dragomirov P. <i>Olvasógyakorlatok</i> , Moszkva 1967, 3–4

6. Hangközök	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Tiszta, nagy, kis, egyszerű, összetett hangközök. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 24–29. Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 4–6.
7. Szűkített és bővített hangközök.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Szűkített, bővített hangközök, enharmónia, konszonancia, diszszonancia. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 30–37. Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 6–8.
8. Ritmus	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Hangértékek, felezés elve. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 38–42. Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 8–10.
9. Metrum. Páros ütemek.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Ritmusféleségek. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 42–48. Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 10–12. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 7–17.
10. Értéknyújtás	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Értéknyújtó kötőív, pont, korona. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 48–53. Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 12–14. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura Media Muzica, Cluj 2002, 18–27
11. Páratlan ütemek.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Ütemféleségek, fő és mellék hangsúlyok.. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 53–55. Kodály Zoltán, Bicinia hungarica, Editio Musica Budapest, 1994, 2. Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 15. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 28–36.
12. Hangsúlyeltolódás. –	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Összevonás, szinkópa, szinkópalánc. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 55–58. Kodály Zoltán, Bicinia hungarica, Editio Musica Budapest, 1994, 3. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 37–41.
13. Hangsúlytalan kezdés: felütés, csonkaütem, kontratimp.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Felütés, csonkaütem, kontratimp. Bibliográfia: Kodály Zoltán, 333 olvasógyakorlat, Editio Musica Budapest, 1995, 58–60. Kodály Zoltán, Bicinia hungarica, Editio Musica Budapest, 1994, 4. Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 16. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 42–52.

14. Páros értékek rendhagyó értékelbontása.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Triola, quintola, sextola, septola. Bibliográfia: Kodály Zoltán, <i>Bicinia hungarica</i> , Editio Musica Budapest, 1994, 5. Dragomirov P. <i>Olvasógyakorlatok</i> , Moszkva 1967, 40. Rîpă C. – Nedelcuț N. <i>Solfegii pentru toți Vol I</i> . Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 80–84.
Könyvészet Bárdos Lajos: <i>Hangzatgyakorló</i> , Zeneműkiadó, Budapest, 2001 Dragomirov P. <i>Olvasógyakorlatok</i> , Moszkva, 1967 Kodály Zoltán, <i>333 olvasógyakorlat</i> , Editio Musica Budapest, 1995. Kodály Zoltán, <i>Bicinia hungarica</i> , Editio Musica Budapest, 1994. Nelida Nedelcuț, <i>Culegere de solfegii (extras din Metronom)</i> , Academia de Muzică Cluj, 1994 Péter, Éva. <i>György Maróthi's writings in the field of music theory</i> . In: <i>Studia Universitatis Babeş-Bolyai Musica</i> , LX, 2, 2015, pp. 15–24. Strayer Hope R. <i>From Neumes to Notes: The Evolution of Music Notation</i> , Musical offerings, Vol. 4, 2013. Péter Éva, <i>Szolfézs példatár</i> , Napoca Star Kiadó, Kolozsvár, 2009. Rîpă C. – Nedelcuț N. <i>Solfegii pentru toți Vol I</i> . Editura MediaMuzica, Cluj 2002 Rîpă Constantin – Silaghi Iuliu, <i>Culegere de melodii pentru solfegiere</i> , Academia de muzică Cluj, 1997, Silaghi Iuliu, <i>Antologie de melodii pentru solfegiere, Vol I–II</i> , Academia de muzică Cluj, 1997.		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Megfelelő szakmai képzés a zeneelmélet, zenei írás és olvasás területén.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A zeneelmülethez tartozó kérdések, fogalmak ismerete.	Ellenőrzés írásbeli teszt által	40%
	Zeneelméleti kérdések gyakorlati alkalmazása	Szemináriumi feladatok ellenőrzése	10%
10.5 Szeminárium / Labor	Egyszólamú zenediktálás hallás utáni rögzítése	A zenei hallás fejlődésének ellenőrzése zenediktálás által.	25%
	-Szolfézs darabok elneklése (tanult anyag és prima vista) -népdalok, zenemű részletek emlékezetből történő elneklése.	A kottaolvasási készség fejlődésének ellenőrzése a szolfézs gyakorlatok elneklése által. Zenei memória fejlődésének ellenőrzése a memoriter darabok elneklése által.	25%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
A zeneelmélet fogalmainak ismerete. Közepes nehézségű zenediktálás hallás utáni írásbeli rögzítése. Közepes nehézségű zeneművek szolmizálása.			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								

Kitöltés időpontja:
2025. 04. 27.

Előadás felelőse:
Dr. Péter Éva

Szeminárium felelőse:
Dr. Csákány Csilla

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

...

Intézetigazgató:

.....

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.